

INTERVENCIÓN: “O TURISMO SOSTIBLE EN GALICIA: posta en valor do contorno natural como medio de recreo e rendibilidade económica”

Vilalba (Lugo), 20-23 marzo 2017

16.30 h: V Sesión plenaria: “Posta en valor do patrimonio natural: xestión sostible dos recursos naturais como factor de desenvolvemento socioeconómico”

”El auténtico conservacionista es alguien que sabe que el mundo no es una herencia de sus padres, sino un préstamo de sus hijos”. J.J. Audubon

-Sr. Moderador,

-Sres. Relatores,

-Asistentes

Moi boas tardes a todos e todas,

En primeiro lugar, no nome da Secretaria Xeral para O Turismo, Dª Nava Castro, que non pode estar hoxe aquí nestas Xornadas, transmítoles os seus máis agarimos saúdos.

E antes de comezar a miña intervención, quixera agradecer ao Prof. Peña a invitación realizada a Turismo de Galicia para que hoxe esteamos representados aquí, neste Curso de Saúde Ambiental.

TURISMO SOSTIBLE

Quixera comezar coa definición de Turismo Sostible, que non é mais que o turismo que se desenvolve enfrontando as necesidades do turista e as oportunidades anfitrías, ao mesmo tempo que protexe e realza as oportunidades cara o futuro.

Este turismo implica a xestión de todos os recursos de tal forma que as necesidades económicas, sociais e estéticas poden ser cubertas mentres se mantén:

- A integración cultural.
- Os procesos ecolóxicos esenciais.
- A diversidade biolóxica.
- E os sistemas de soporte da vida.

En definitiva podemos dicir que os produtos de desenvolvemento turístico sostible operan en harmonía co entorno local, as comunidades e as culturas, de tal modo que son beneficiarios e non vítimas do desenvolvemento turístico.

OBXECTIVOS DO TURISMO SOSTIBLE

Os obxectivos do turismo sostible son que haxa unha viabilidade e competitividade das empresas e dos destinos, así coma unha contribución do turismo á prosperidade económica local.

Para que haxa turismo sostible tamén debe haber un número e calidade dos postos de traballo locais e unha equidade social, sen olvidarnos da outra parte da balanza, o turista, por ilo débese garantir a calidade aos visitantes.

Así mesmo, débese fomentar a participación activa das comunidades locais e a protección do patrimonio, a cultura, as tradicións anfitriñas e a diversidade biolóxica.

Para que exista turismo sostible tamén é preciso minimizar o uso dos recursos non renovables facendo uso da eficiencia enerxética.

RAZÓNS POLAS QUE O TURISMO CONSTITÚE UN FACTOR DE DESENVOLVEMENTO

O turismo constitúe un factor de desenvolvemento sostible por tres tipos de razóns: económicas, sociais e culturais, e medioambientais.

As razóns de tipo económico son as seguintes:

- Diversifica a actividade económica
- Incrementa as oportunidades de emprego
- Pode contribuír a revitalizar zonas degradadas e industrias en declive
- Permite capitalizar e poñer en valor recursos naturais, culturais ou patrimoniais abandonados ou degradados,
- e permite poñer en marcha proxectos pequenos pero intensivos en man de obra.

No tocante as razóns socioculturais, o turismo pon en valor e promociona a cultura tradicional, reforza a autoestima e o sentimento de comunidade e mellora os estándares de calidade de vida.

E as razóns de tipo medioambiental son que o turismo quere e demanda un medio ambiente de gran calidade, polo que se xera unha maior conciencia ambiental.

Deste xeito, existe un interese pola rexeneración de espazos naturais, rurais e urbanos, así coma pola preservación de hábitats naturais, atractivos e lugares históricos.

TURISMO: UNHA DAS INDUSTRIAS MÁIS LIMPAS DE TODAS AS POSIBLES

Por todo isto, o Turismo é unha das industrias máis limpas de todas as posibles, sempre que non se produzan excesos.

FORTALEZAS DUN DESTINO ÚNICO

Ante o comentado, a sostibilidade non debe ser un produto turístico en si mesmo, senón un elemento transversal en todos os produtos que se desenvolvan e se deseñen na nosa comunidade autónoma.

No último Plan Estratéxico, identificábanse como fortalezas do noso destino:

- Natureza
- Camiño de Santiago, declarado Patrimonio da Humanidade pola UNESCO en 1993.
- O noso Patrimonio: contamos con catro declaracións de Patrimonio da Humanidade da UNESCO: a Torre de Hércules, a Muralla de Lugo, a Cidade de Santiago e o Camiño de Santiago. Son un tesouro que temos a obriga de conservar e de compartir con todos aqueles que nos visitan, e apostar pola posta en valor destas xoias que forman parte do patrimonio mundial.
- A auga e o termalismo. Galicia é a terra da auga.
- A enogastronomía, que fai Galicia destino gastronómico.
- E temos máis do 12% do noso territorio protexido, como o Parque Nacional das Illas Atlánticas; seis reservas da Biosfera e 59 Lugares de Interese Comunitario. Galicia é un tesouro natural, sostible. Temos que potenciar o seu aproveitamento turístico e tamén a súa sostibilidade ambiental, podemos poñer en valor turístico os nosos recursos se os coidamos e conservamos.

RETOS DO TURISMO DE GALICIA

O reto do turismo é facer de Galicia unha MARCA DIFERENCIAL. Posicionándoa a nivel interno, nacional e internacional.

Consolidar o destino como MULTIEXPERIENCIAL e desenvolver a Galicia como modelo europeo de TURISMO SOSTIBLE, así como afianzar o sector turístico galego como un sector COMPETITIVO, PROACTIVO, INNOVADOR, COORDINADO E CUNHA VISIÓN INTERNACIONAL.

GALICIA COMO DESTINO AMBIENTAL, SOCIAL E ECONOMICAMENTE SOSTIBLE

É precisa a integración de criterios ambientais, sociais e económicos na xestión dos axentes privados e a mellora da xestión ambiental e redución da pegada ecolóxica das actividades turísticas.

DESENVOLVEMENTO E PROMOCIÓN DE PRODUTOS TURÍSTICOS SOSTIBLES EN GALICIA

Na actualidade, estanse desenvolvendo diferentes produtos turísticos en Galicia, todos eles dunha maneira sostible.

É o caso da rede de parques naturais de Galicia, do turismo Starlight

O CAMIÑO DE SANTIAGO

O Camiño de Santiago é o noso produto estrela se falamos de sostibilidade, porque, qué hai mais sostible que viaxar camiñando?

O Camiño de Santiago é un elemento estratéxico no desenvolvemento socioeconómico e territorial, tanto polo volume de negocio que xera como pola súa capacidade de activación de zonas con limitadas alternativas económicas, contribuindo de este modo ao reequilibrio territorial.

Resulta pois imprescindible o seu uso adecuado e o mantemento e conservación de todas as Rutas Xacobeas.

TURISMO TERMAL

Un dos nosos principais recursos endóxeos son as augas mineromedicinais. A nosa comunidade posúe unha gran tradición milenaria vinculada ao termalismo.

Algúns dos nosos territorios con afloracións mineromedicinais aproveitaron en maior ou menor medida este recurso estratéxico ata convertelo nun eixe principal no desenvolvemento turístico e económico do propio enclave e así hoxe

contabilizamos mais dunha vintena de balnearios cun volume de negocio que está en torno aos 60 millóns de euros e xeran 1.400 empregos directos.

Con eles, Galicia ocupa a primeira posición en canto a número de establecementos balnearios a nivel nacional e tamén é a comunidade con mais establecementos certificados co Q de Calidade Turística.

Con todo, hai que ter en conta que temos catalogadas mais de 300 captacións de augas termais e mineromedicinais polo que o intervalo de crecemento é aínda moi considerable e é por iso polo que dende a administración turística galega apostamos polo seu desenvolvemento a través de diferentes ferramentas.

Por exemplo, incentivamos á implantación do Q de Calidade Turística a través dun convenio de colaboración e unha orde de axudas anual.

Ademais, para a promoción da oferta termal da comunidade, estamos a organizar viaxes de familiarización e de prensa para dar a coñecer as nosas augas a axentes procedentes de diversos países.

Paralelamente, hai que engadir a asistencia ás feiras mais importantes de turismo termal.

En canto á formación e coñecemento termal, Turismo de Galicia ten un convenio de colaboración para o desenvolvemento da Cátedra Institucional de Hidroloxía Médica á que tamén hai que engadir o apoio ao Máster de Dirección e Planificación do turismo de Interior e de saúde da Universidade de Vigo.

TURISMO ENOGASTRONÓMICO

Xunto ao turismo termal, outra das nosas grandes fortalezas é a gastronomía, que se converteu no segundo motivo trala natureza pola que os turistas nos elixen como destino.

Existen numerosas razón para iso. Podemos destacar a nosa magnífica gastronomía con máis de 20 produtos con algún distintivo europeo de calidade ou

os nosos mais de 5.300 restaurantes que utilizan esa materia prima para outorgar aos comensais pratos tradicionais ou de vangarda.

A enogastronomía non soamente se disfruta nestes restaurantes, xa que en Galicia contamos con 52 festas enogastronómicas de interese turístico¹.

Neste contexto, dende Turismo de Galicia traballamos na promoción turística da enogastronomía a través da realización de diferentes accións entre as que destaca a creación da guía de restaurantes coa Estrella Michelin e os Soles Repsol.

Na nosa comunidade contamos con 59 restaurantes acreditados co Q de Calidade Turística, 13 restaurantes con Estrella Michelin e 26 restaurantes con 37 Soles Repsol. En todos estes establecementos mostrase a excelencia da nosa oferta culinaria.

Outra das iniciativas para a potenciación da gastronomía é o programa Outono Gastronómico, que promove a enogastronomía combinada coa estadía en establecementos de turismo rural. Nesta décima edición do Outono Gastronómico ofertáronse 92 establecementos de turismo rural.

O Outono Gastronómico está dirixido ao turismo no medio rural en tempada baixa, có obxectivo de desestacionalizar e con ese mesmo fin Turismo de Galicia ten deseñado nas cidades.

Ademais, este ano celebrouse a quinta edición das Xornadas de Portas Abertas das Rutas dos Viños de Galicia. Un programa completo de actividades de

¹ Catro teñen a declaración de festa de interese turístico nacional e 48 festa de interese turístico de Galicia.

enoturismo que se realizou de maneira conxunta e simultánea nos cinco grandes territorios vitivinícolas de Galicia en colaboración coas Rutas dos Viño, contando coa participación de 66 adegas, máis 18 restaurantes e 17 establecementos de aloxamento.

TURISMO INDUSTRIAL

Por outra banda, o patrimonio industrial da nosa comunidade constitúe unha innovadora oferta turística sostible que outorga a posibilidade de coñecer diferentes sectores produtivos arraigados a Galicia a través da visita ás empresas e instalacións industriais.

A apertura das fábricas conserveiras ou das adegas para turistas e visitantes son exemplos onde se ofrece a posibilidade de dar a coñecer a historia da nosa comunidade internándose no noso sistema produtivo e así explorar o pasado e presente de Galicia.

Este patrimonio estase convertendo nun polo de atracción na zona onde se localiza e deste modo contribúe a consolidar Galicia como un destino multiexperiencial, cunha oferta segmentada e desestacionalizadora.

A modo de exemplo, quixera salientar a interesante iniciativa que neste sentido veñen de por en marcha a Fundación para a Pesca e o Marisqueo, de Vigo.

RUTA DA CAMELIA

Por outra banda, outro dos nosos recursos mais singulares é a camelia, flor insignia de Galicia. A camelia forma parte do patrimonio histórico e botánico da xeografía galega. Sen dubida, é un recurso que incide na nosa imaxe de destino experiencial e destino evocador de emocións e sensacións.

Non en van, Galicia é o segundo lugar do mundo con máis especies de Camelia despois do Xapón. Existen unhas oitenta especies e preto de 30 mil variedades diferentes de Camelias.

Coa creación da Ruta da Camelia, os viaxeiros e turistas poden descubrir os diferentes recursos dos concellos nos que se sitúan os principais enclaves e xardíns adornados con exemplares desta planta.

A Ruta da Camelia convértese no fío condutor para ir descubrindo o noso patrimonio vexetal e natural, a arquitectura dos nosos pazos e do noso patrimonio eclesiástico e monástico.

Dende Turismo de Galicia continuamos traballando na súa posta en valor e deste xeito presumimos de camelia galega nas principais feiras e certames deste tipo que se celebran en Europa e traballamos por introducir a ruta nos principais mercados turísticos interesados neste tipo de produto.

Ademais dende Turismo de Galicia temos levado a cabo a sinalización turística desta Ruta. Con esta sinalización tanto turistas como galegos descubrirán a Ruta e poderán coñecer dunha maneira moito máis sinxela todo o patrimonio que a conforma.

TURISMO ORNITOLÓXICO

Dende Turismo de Galicia incídese ademais na potenciación de produtos específicos para segmentos de mercados especializados como é o turismo ornitológico.

En Galicia existen 49 espazos de alto interese ornitológico identificados e repartidos por toda a xeografía galega. Estes espazos están clasificados segundo os hábitats e pódense atopar zonas de litoral e mar aberto; áreas agrosilvopastorís; canóns e vales fluviais, áreas montañosas e boscosas; humedais interiores e contornas urbanas.

Existen ademais dez áreas identificadas como as de maior potencialidade das zonas de alto interese ornitológico onde se encadra o Complexo Ons-O Grove.

Tendo en conta esta gran riqueza no eido da ornitología que atesoura a Comunidade galega, Turismo de Galicia realiza diferentes accións de promoción desta tipoloxía de turismo como foi a edición dunha publicación sobre o turismo ornitológico na nosa comunidade ou a asistencia a feiras especializadas como FIO de Estremadura, e a Bird Fair de Northumberland.

E, en colaboración coa Consellería de Medio Ambiente, estamos a realizar un importante esforzo no eido da Construción de Produto e na promoción da rede de Parques Naturais de Galicia; o mesmo que a promoción de Galicia como destino Starlight.

CENTROS BTT GALICIA

Para non alongarme máis, cos produtos turísticos sostibles que se desenvolven na nosa comunidade, rematarei cos Centros BTT Galicia.

Estes Centros posibilitan ao usuario o coñecemento do medio rural e natural a través da práctica da bicicleta de montaña. Ademais conta con infraestruturas, equipamentos e servizos de apoio complementarios á práctica da bicicleta.

A conxunción da rede de Centros BTT axuda a reforzar a posta en valor dos recursos naturais e paisaxísticos, así como incentivar o desenvolvemento turístico sostible e respectuoso co medio a través do deporte e axuda a desestacionalizar os fluxos turísticos complementándose coa oferta xa existente no territorio.

(FINAL)

-“Salvaguardar el medio ambiente. . . Es un principio rector de todo nuestro trabajo en el apoyo del desarrollo sostenible; es un componente esencial en la erradicación de la pobreza y uno de los cimientos de la paz”. Kofi Annan

Moitas grazas pola vosa atención